

BILDANDE AV HÖSÄTERNES NATURRESERVAT I MALUNGS KOMMUN

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken beslutar Länsstyrelsen att bilda Hösäterns naturreservat, omfattande ett naturskogsområde på ca 33 ha enligt den avgränsning som framgår av bifogad beslutskarta, bilaga 2.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm fastställer Länsstyrelsen skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel, bilaga 3. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Hösäterns naturreservat
Objektnummer	1002446
Län	Dalarna
Kommun	Malung
Församling	Transtrand
Areal	33ha varav 32 ha produktiv skogsmark
Fastigheter	Vörderås 1:3 Vörderås 3:4 Vörderås 18:2 Åsen 5:10
Lägesbeskrivning	Området är beläget 6km NO om Transtrand vid sjön Smågarns västra sida.
Karta	Ekonomisk kartan 14D 6e
Naturgeografisk region	Vågig bergkullterräng
Markägarkategorier	Staten genom naturvårdsfonden Privat
Förvaltare	Länsstyrelsen Dalarna

Syfte med naturreservatet

Syftet är att:

- ***Bevara biologisk mångfald.***

Syftet är att bevara de värdefulla livsmiljöerna i gynnsamt bevarandetilstånd. Framför allt återfinns området höga värden i förkastningens lodytor och de arter som är knutna till den. Skogen som omgärdar förkastningen har stor betydelse för dessa arters fortlevnad. Men naturskogen i sig har även de höga värden och ett skydd är en förutsättning för att trygga fortsatt intakt naturmiljö och de arter som återfinns där. Genom ett skydd undantas området från alla former av skogliga åtgärder vilket borgar för en fortsatt skoglig kontinuitet med gamla grova träd och ökad tillgång på död ved.

- ***Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer***

Bibehålla den skogsklädda förkastningen med betydelse för landskapsbilden liksom förståelsen av den geologiska utvecklingen i stort samt synliggöra spåren av den historiska markanvändningen från tidigare fäbodbruk.

- ***Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter***

De arter som definieras i art- och habitatdirektivet 92/43/EEG och som förekommer i Hösätern ska skyddas. Vid Hösätern är arten nordisk klipptuss påträffad och återfinns i betydande omfattning.

Syftet ska nås genom att:

- Området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som kan äventyra de livsmiljöer samt växt och djursamhällen som är knutna till naturskogen samt förkastningsbrantens lodytor.
- Friluftslivet kanaliseras på sådant sätt att lodytornas känsliga växtsamhällen fortlever i livskraftiga stammar.
- De begränsade skötselanspråk som finns sker i enlighet med skötselplan.
- Besökande ska informeras på plats om områdets naturvärden och historiska markanvändning.

Skäl för beslutet

Ett skydd av skogen vid Hösätern är sammantaget av stort värde som led i bevarandet av den biologiska mångfalden. Skogen både ovanför och nedanför branten har hög ålder och andelen död ved i olika faser är väsentlig. Skogens beskuggande samt fuktighetshållande inverkan är av största vikt för de arter som är knutna till lodyterna.

De biologiska värdena är vid Hösättern prioriterade. Men området har även ett värde för kunskapen om de geologiska formationerna med förkastningsbranters särpräglade naturmiljöer liksom spår av äldre tiders markutnyttjande.

Regional klassning

I länets naturvårdsprogram har området klassats som högt värde för de botaniska naturvärdena. Två mindre delområden är utpekade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Lokal klassning

Hösätterns naturreservat berör delvis fäbodmiljön i väster benämnt Högsättern. Fäbodmiljön är upptagen som lokalt intresse för kulturmiljövården och väl värt att bevara. I området har förtecknats bland annat röjningsrösen samt ristningar i håll. Slåttervallen har i Ängs och hagmarksinventeringen klassats som visst värde.

Motiv för skyddsformen naturreservat

Det främsta hotet mot bevarandevärdena är skogsbruk. För att trygga en fortsatt kontinuitet för skogen närmast förkastningsområdet och därmed intakta förhållanden för ljus och fuktighet är det nödvändigt att undanta området från skogsbruk. Områdets storlek och förhållandena i övrigt gör att bildande av naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för att långsiktigt bevara värdena.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att områdets hotade arter samt naturskogen bevaras. Bildandet av Hösätterns naturreservat bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålet "Levande skogar".

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Vid avvägning enligt 7 kap 25§ miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet skall uppnås.

Reservatsföreskrifter

Utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning skall följande föreskrifter gälla för Hösätterns naturreservat.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Det är förbjudet att:

1. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
2. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,

3. använda/sprida gödsel, aska eller bekämpningsmedel,
4. avverka och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfällen,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen,
6. uppföra jaktorn och röja för sikt eller skjutgator,
7. bedriva jakt med fälla eller snara,

Utan tillstånd från Länsstyrelsen är det förbjudet att:

8. upplåta mark för organiserade tävlingar eller annan verksamhet som kan medföra markslitage eller störa djurlivet.

Undantag:

Föreskrifterna utgör inget hinder mot normalt underhåll av mot reservatet angränsande väg.

Förbud mot motorfordon enligt punkt 5 omfattar inte uttransport av fälld älg med fordon som inte ger mark eller vegetationsskador.

Övrigt

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt.

B. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla följande intrång (7 kap. 6 § miljöbalken):

1. Utmärkning av reservatet samt uppsättning av informationstavlor,
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt och djursamhällen samt arter,
3. övriga åtgärder som kan föranledas av skötselplanen för att tillgodose ändamålet med reservatet.

C. Inskränkningar i rätten att färdas och vistas inom reservatet liksom ordningen i övrigt (7 kap 30 § miljöbalken)

Det är förbjudet att:

1. skada växande eller döda träd och buskar, gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedsvampar,

2. skada förkastningsbranternas känsliga växtsamhällen genom att klättra eller genom annan fysisk påverkan på dessa,
3. framföra motordrivna fordon i terrängen,

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

4. använda området för tävlings eller annan verksamhet som kan inverka störande på naturmiljön.

Motiv till föreskrifter, undantag mm

Punkt A1-A3 och A5 reglerar sådan verksamhet som uppenbart kan skada de värden, såväl fysiskt som estetiskt, som reservatets syfte avser att värna.

Punkt A4 förbjuder alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler. Skötselåtgärder där syftet är en restaurering eller förstärkning av naturvärdena föreskrivs i skötselplanen i mer påverkade skogsområden. Här är skogliga ingrepp en förutsättning för att uppnå målet med skyddet.

Punkt A5-A7 i föreskrifterna reglerar endast hur jakt får utövas. De vanligast jagade däggdjuren bedöms ha så goda stammar och vara så rörliga att ett skydd inom reservatet inte har någon praktisk betydelse. Reservatet bedöms vara så litet att det saknar större betydelse för småvilt. Markerade jaktpass liksom jaktfällor bedöms som störande inslag som inte hör hemma i reservat. Förbud mot motorfordon omfattar inte uttransport av älg med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador.

Punkterna B1 – B3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. Genom uppsättning av informationstavlor beskrivs områdets naturmiljöer. Genom att informera besökande om de hänsynskrävande biotoperna kan också onödigt slitage undvikas. I och med att information om reservatets idag helt saknas är iordningställandet av sådan angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

Punkterna C1 – C4 inskränker allmänhetens nyttjande av området. Här förbjuds sådan fysisk påverkan på mark och naturmiljö som uppenbart skulle skada områdets naturvärden. Förekomst av rödlistade arter med känslig fortlevnad föranleder skärpta restriktionerna för allmänhetens inom vissa partier av området.

Övrigt

Föreskrifter under A och C utgör inget hinder mot åtgärder för skötsel och förvaltning av reservatet.

Ärendets handläggning

Områdets naturvärden liksom kulturhistoriska värden är kända långt bakåt i tiden. Området är noterat i Länsstyrelsens naturvårdsprogram. I Skogsstyrelsens inventering över nyckelbiotoper har två delområden dokumenterats med höga naturvärden. En avverkningsanmälan inkom 2002 för en väsentlig del av området vilket aktualiserade skyddsbehovet. I samband med det påbörjade Länsstyrelsen diskussioner med markägaren om skydd för området. Naturvårdverket godkände området för reservatsskydd år 2004. Därefter har fortsatta diskussioner samt fältbesök med markägare genomförts. Vintern 2005/2006 undertecknades det sista avtalet av totalt sex. Under remissförfarandet har endast synpunkter av klargörande karaktär framkommit vilka också tagits hänsyn till i slutliga beslutet.

Övrigt

Beslutet kan överklagas till regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Beslut i detta ärende har fattats av tf landshövding Inger Eriksson

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, planarkitekt Hanna Kaplan, antikvarie Agneta Nilsson, funktionssamordnare Marit Ragnarsson och naturskyddshandläggare Raimo Laurila, den sistnämnde föredragande.

Inger Eriksson

Raimo Laurila

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

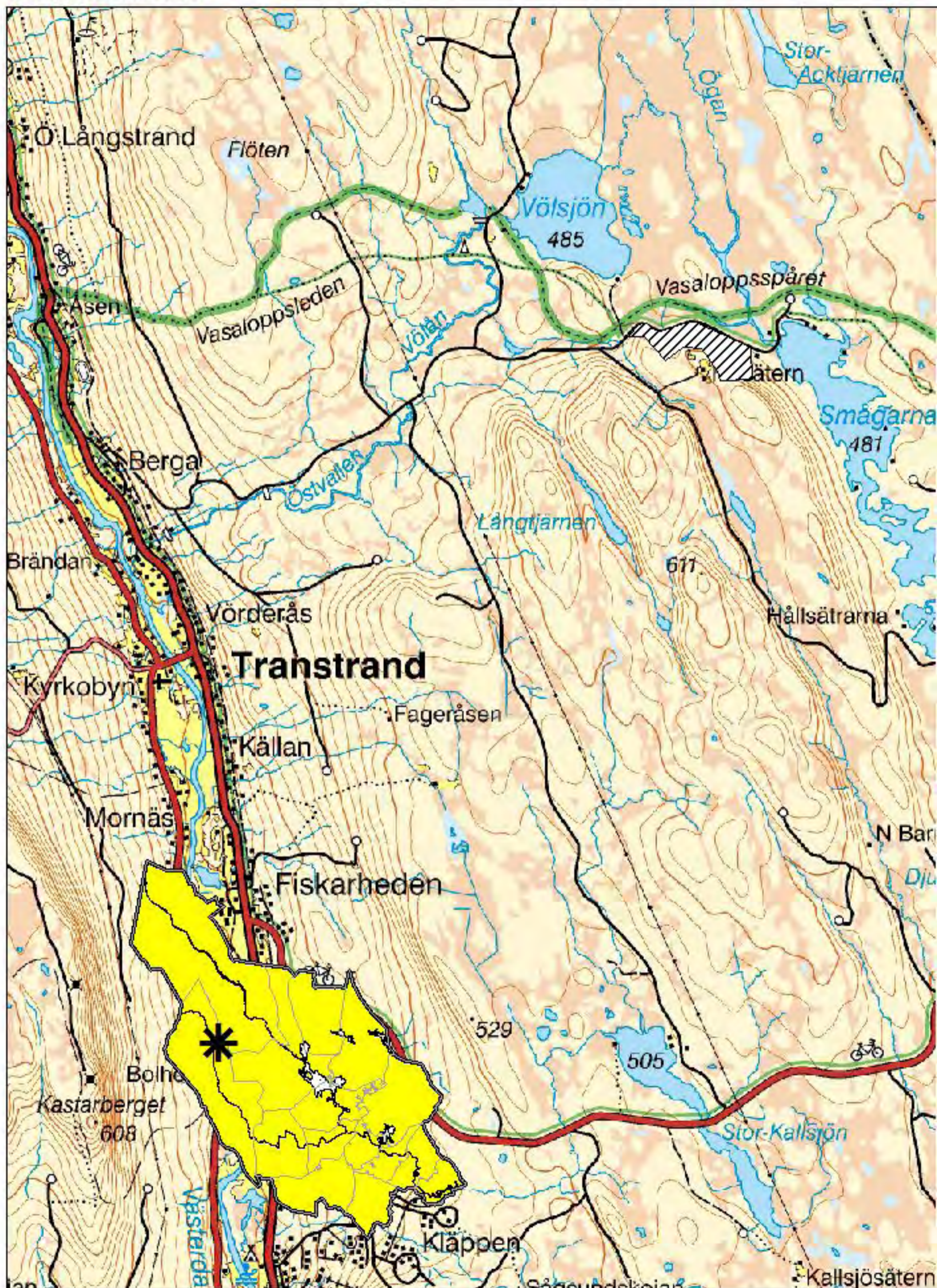
Sändlista

Sändlistan är borttagen i webbversionen.

Hösättern - Översiktskarta

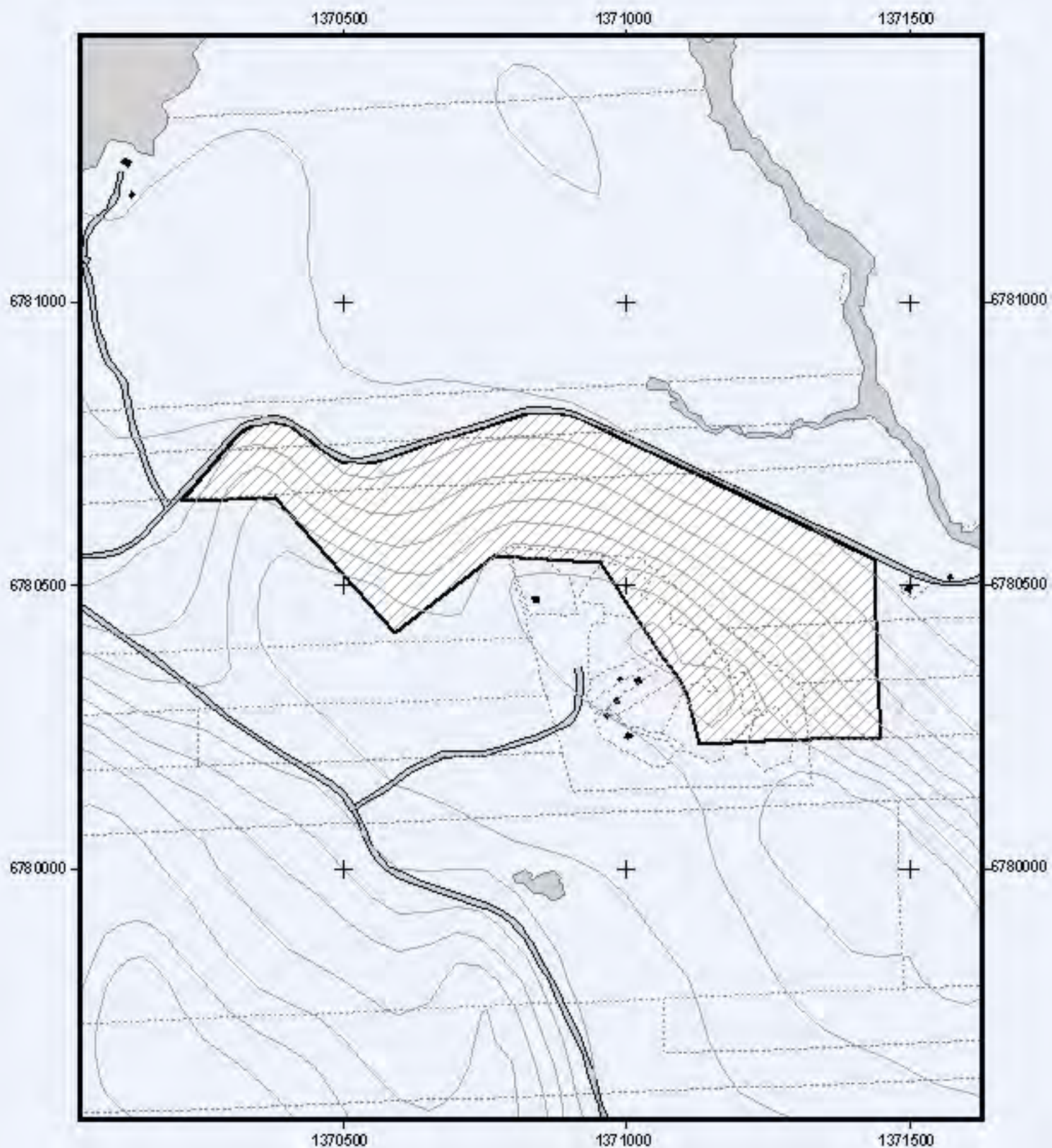
Bilaga 1

Blå kartan 1:50000

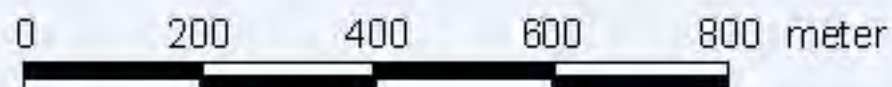
Hösättern - Beslutskarta

Bilaga 2

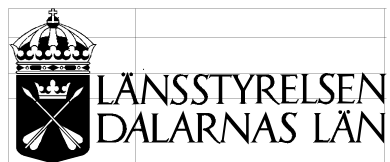

Koordinater angivna i rikets nät

1:10000

- Hösätterns naturreservat
- Sjöar
- Höjdkurvor
- Fastigheter
- Bilvägar
- Byggnader

SKÖTSELPLAN

1(7)

2006-12-08

511-7804-04

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HÖSÄTERN I MALUNGS KOMMUN

BESKRIVNINGSDDEL

Administrativ data

Namn	Hösättern
Objektnummer	1002446
Län	Dalarna
Kommun	Malung
Markslag: Barrblandskog Tallskog Granskog	7 ha 2 ha 24
Prioriterade bevarandevärden Markslag Naturtyper Strukturer Arter	Skog, förkastningsbranter Gammal naturskog Död ved, naturliga succesionsstadier i naturskogen, lodytor Nordisk klipptuss

Beskrivning av området

Geologi

Hösättern ligger ca 6 km NO om Transtrand vid sjön Smågarnas västra sida. Området ingår som en nordlig utpost av en mer än fyra kilometer lång förkastning som stupar mot Smågarnas med dess vattensystem i öst. Förkastningen uppvisar rena lodytor av varierande storlek på ett flertal platser efter hela dess sträckning. I sin norra del, som innefattar reservatet Hösättern, uppvisar området en mäktig förkastningssida med skarpa lodytor mot nordost. Förkastningens platå liksom fot omges av naturskog. Berggrunden av diabas benämns som Öjebasalt. På platån framträder mestadels kalt berg eller tunt ej sammanhängande jordtäckte på berg. Jordarten nedanför förkastningen utgörs av morän.

Biologi

På platåns norra del invid bebyggelsen består skogen av gammal blandbarrskog med stort inslag av gamla grovvuxna tallar. Nedanför förkastningen, som bitvis är mycket blockrik, består skogen av örtrik gammal granskog med en rik kärlväxtflora. Här är också inslaget av död ved påtaglig. Vegetationstypen är övervägande barrskog av frisk ristyp, men bitvis fuktig örttyp där påverkan av diabas samt rörligt grundvatten ger sig till känna.

Lodytorna uppvisar höga naturvärden. Här återfinns bland annat den hotade mossan nordisk klipptuss *Cynodontium suecicum* som har en utbredning som är västligt boreal. Arten är endast känd från norden och angränsande delar i norra Ryssland. Nordisk klipptuss är förtecknad i art- och habitatdirektivet, 92/43/EEG. Det åligger Sverige, i ett europeiskt perspektiv, att ta ett särskilt ansvar för arten.

Skogen är till större delen av naturskogs karaktär med en ökande grad av död ved. Här påträffas flera naturskogsarter såsom ullticka *Phellinus ferrugineofuscus*, gränsticka *Phellinus nigrolimitatus* och vitskaftad svartspik *Chaenothecopsis viridialba*.

Skogen nedanför förkastningen är bitvis örtrik med påtaglig påverkat av rörligt markvatten. Arter som tolta, trolldruva och spindelblomster återfinns här.

Historisk och nuvarande markanvändning

Hösätterns fäbod berörs i viss mån vid reservatets västra del. Tägterna håller delvis på att växa igen då inga kreatur håller efter växtligheten. Nuvarande bebyggelsen på fem stugor är relativt enhetlig äldre utan inblandning av nya fritidsstugor. Fäbodmiljön (se fig.1) bedöms ha ett kulturhistoriskt och miljömässigt värde väl värt att bevara. De kulturhistoriska lämningarna består av odlingsrösen, fäbodväg samt ristning i håll. Fäbodvägen är idag bara till viss del synlig.

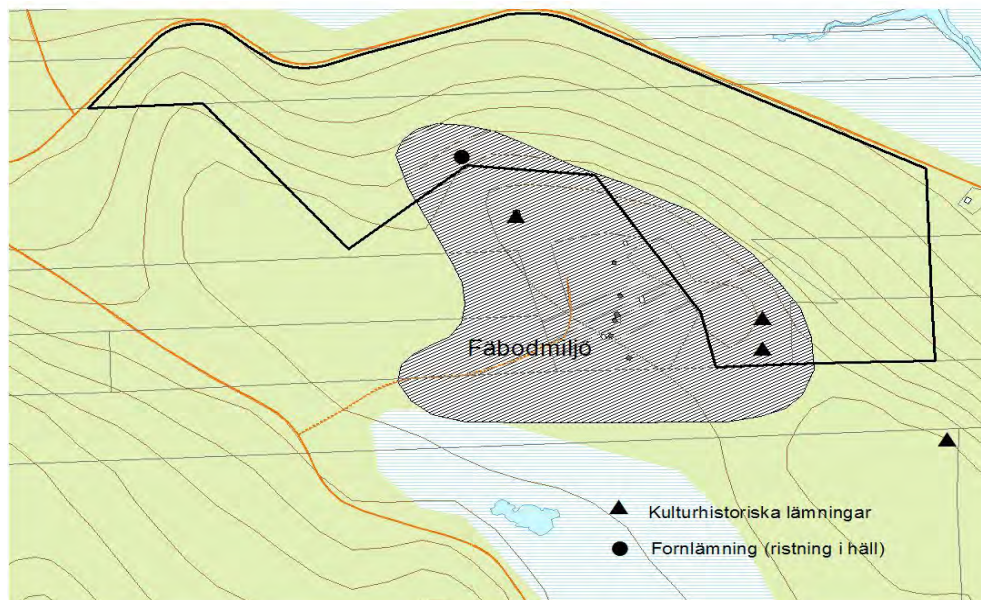

Fig. 1

I Dalarnas ängar och betesmarker kan man läsa: ”Hösättern är en liten fäbod tillhörig Vörderås, belägen i en västsluttning sydost om Völsjön. Den steniga slättervallen nedanför stugorna är ännu öppen och hyser en typisk slätterängsvegetation av ”fäbodtyp”, dock något artrikare än vanligt vilket troligen beror på viss diabaspåverkan. Ett flertal stora, grova sälgar som bär spår av lövtäkt bidrar till fäbodens skönhet. Av de spår från den forna slätteren i form av texthässjrerester som ännu står kvar kan man dra slutsatsen att fäboden har brukats in i sin tid.”

Skogen invid fäboden, på reservatets plåtå, har historiskt utnyttjats för skogsbeta.

Källuppgifter

Skogstyrelsen: *Skogens pärlor*

Länsstyrelsen 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*

Länsstyrelsen 1993: *Dalarnas ängar och betesmarker*

Riksantikvarieämbetet: *Fornminnesregistret*

PLANDEL

Syfte med säkerställande och skötsel av naturreservatet

Syftet är att bevara de värdefulla livsmiljöerna i gynnsamt bevarandetilstånd, framför allt de till förkastningens lodytor knutna arterna. Men även naturskogen som omgärdar förkastningsbranterna och de arter som återfinns i den uppvisar sådana värden att ett skydd bedöms nödvändigt för att trygga fortsatt överlevnad. Genom ett skydd undantas området från alla former av skogliga åtgärder vilket borgar för en fortsatt skoglig kontinuitet med gamla grova träd och ökad tillgång på död ved.

Genom information om värdet av att skydda den skogsklädda förkastningen bidra till förståelse för naturvärdena, den historiska markanvändningen, landskapsbilden och den geologiska utvecklingen i stort.

De arter som definieras i art- och habitatdirektivet 92/43/EEG och som förekommer i Hösättern ska skyddas. Vid Hösättern är arten nordisk klipptuss *Cynodontium suecicum* påträffad och återfinns i betydande omfattning.

Syftet ska nås genom att:

Området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som kan äventyra de livsmiljöer samt växt och djursamhällen som är knutna till naturskogen samt förkastningsbrantens lodytor.

Friluftslivet kanaliseras på sådant sätt att lodytornas känsliga växtsamhällen fortlever i livskraftiga stammar.

De begränsade skötselanspråk som finns sker i enlighet med skötselplan.

Besökande ska informeras på plats om områdets naturvärden och historiska markanvändning.

Prioriterade bevarandevärden

Områdets biologiska värden i skogen och lodytorna är prioriterade. Friluftslivet får inte medföra slitage på de ur naturvårdssynpunkt värdefulla förkastningsbranterna i området.

Föreskrifterna för området ska formuleras med den målsättningen att arter knutna till lodytorna ges sådant skydd att förutsättningarna för fortsatt gynnsam status råder och tryggas för framtiden.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Skötselområde 1: Skog med fri utveckling

Beskrivning av området:

Området utgörs av barrblandskog med varierande grad av tillgång till död ved. Skogen på platån är talldominerad med hållmarkstallskog men också delar med frodigvuxen tall/granskog. Mestadels är förkastningens lodytor beskuggade av barrträd men i övrigt på den övervägande delen fri från växtlighet. Nedan förkastningen övergår trädsammansättningen till att domineras av gran.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Att bevara den naturskogsartade barrskogen med ökande grad av död eller döende ved. Skogen skall vara intakt mot den för naturvård värdefulla förkastningsbranten för beskuggning och fuktighetshållning.

Skötselområde 1: Skog med begränsad skötsel

Skogen skall lämnas för fri utveckling.

Skötselområde 2: Skog med begränsad skötsel

Beskrivning av området:

I skogsmiljön som ansluter till fåbodemiljön finns spår av äldre tiders markanvändning i form av odlingsrösen (B) och fåbodväg (C) samt övriga kulturspår i form av ristningar i håll (A).

Kvalitetsmål:

Kulturlämningarna där de kan återfinnas ska synliggöras utan inväxning av träd eller buskar. Fåbodvägen är idag endast synlig på vissa ställen vilket föranleder en lägre prioriteringsgrad för skötselåtgärder.

Skötselområde 2: Skog med begränsad skötsel

Skogens värden är övergripande och skall bibehållas, men ett försiktig efterhållande av inväxande träd och buskar i kulturlämningarna ska kunna utföras. Närmast fåbodemiljön ges utrymme för att vid behov ta bort enstaka döda träd som bedöms kunna medföra olägenhet såsom person- eller egendomsfara.

Friluftsliv

Allmänt

Området torde inte bli föremål för något större besöksstryck. Men genom sitt läge invid vägen samt förkastningens höjdläge med en viss utsikt kan ändå slitage från besökande inte uteslutas.

Information

En enklare informationsbroschyr med text och kartbild produceras av länsstyrelsen. Information över området ska finnas på Länsstyrelsens hemsida.

Informationstavlor sätts upp i lämplig omfattning för att underlätta allmänhetens tillträde till området. Informationstavlorna bör kanalisera besökande till platån samt informera om förkastningsbranternas känslighet för slitage.

Tillgänglighet - vägar och parkering

Området nås med lätthet via vägen från Berga till Smågarna.

Några nya parkeringsplatser är för nuvarande inte aktuella då många platser utefter vägen till Smågarn är tillgängliga. Men frågan om anläggande av ytterligare parkeringsmöjligheter bör utredas.

Leder

Inga leder finns i området och behov av nya leder finns inte heller på grund av områdets storlek och naturgivna vandringsstråk.

Dokumentation och uppföljning

Kvalitetsmål för biologisk mångfald

Utförs av länsstyrelsen dels inom ramen för uppföljning av skyddad natur vilket omfattar ett urval reservat med olika naturtyper och dels som underlag för utvärdering av om syftet med varje enskilt reservat uppnås.

Skötselplan och utförd skötsel för biologisk mångfald

Utförs av förvaltaren (länsstyrelsen) om inget annat är överenskommet. Vid restaurering ska utförda åtgärder dokumenteras tillsammans med eventuella överenskommelser om framtida underhåll etc.

Åtgärder/anläggningar för friluftslivet

Länsstyrelsen kommer som förvaltare av naturreservatet fortlöpande tillse att informationstavlor och skyltar är i gott skick. Besiktningar dokumenteras.

Övriga förvaltningsåtgärder

Dokumenteras och journalförs.

Skötselkostnader

Utförs av länsstyrelsen. Om extern intressent ansvarar för skötseln ska årlig rapportering ske till länsstyrelsen.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljning indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Finans
Infotavla, broschyr, vägvisning	2007		Lst	Vårdanslag
Viss undanröjning av döende träd	Vid behov	I anslutning till fäbodmiljön	Lst	Vårdanslag
Viss borttagning av träd och buskar invid kulturspår	Vid behov	I anslutning till fäbodmiljön	Lst	Vårdanslag
Tillsyn av skötsel	Löpande	Hela reservatet	Lst	Vårdanslag
Tillsyn av föreskrifter	Löpande	Hela Reservatet	Lst	Vårdanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Enligt program för uppföljning av skyddad natur	-----	Lst	----->